

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

Työmarkkinakeskusjärjestöjen Kilpailukyky sopimusta koskevan neuvottelutuloksen toteuttaminen lääkärisopimuksessa

Solmitulla ratkaisulla toteutetaan kunnallisen lääkärin virkaehtosopimuksen soveltamisalalla työmarkkinakeskusjärjestöjen neuvottelutulos 29.2.2016 Kilpailukyky sopimukseksi.

Lääkärisopimus 2017 on voimassa 1.2.2017–31.1.2018.

Tämä muistio sisältää seuraavat aiheet

1. Työaikojen pidentäminen
2. Lomarahen vähentäminen
3. Eläinlääkärit
4. Omalääkäreiden palkanosat
5. Muut sopimusmuutokset pääpiirteittäin
6. Lääkärin ja hammaslääkärin tulevaisuuden työaikamääräykset
7. Lääkärin ja hammaslääkärin tulevaisuuden palkkausjärjestelmiä koskevat muistiot
8. KT:n ja lääkärijärjestöjen kanta maakuntien lääkärisopimuksesta

Yhteenveto keskeisistä sopimusmuutoksista

Työmarkkinoiden keskusjärjestöjen kilpailukykyä koskevan neuvottelutuloksen perusteella ei tehdä palkkaa tai muita kustannusvaikutteisia työehtoja koskevia muutoksia, poikkeuksena ovat lääkärisopimuksen allekirjoituspöytäkirjassa ja sen liitteissä sovitut rakenteelliset muutokset.

1

Työaikojen pidentäminen

Kilpailukyky sopimusta koskevassa neuvottelutuloksessa sovitusta vuosittaisen työajan pidentämisestä keskimäärin 24 tunnilla vuosittaista ansiotansoa muuttamatta on sovittu lääkärisopimuksen osalta seuraavasti:

Kunnallisen lääkärin virkaehtosopimuksen piirissä olevan henkilöstön säännöllinen työaika määräytyy yleisen osan 12 §:n mukaisesti. Kaikkien työajallisten lääkäriyhymien säännöllinen työaika on keskimäärin 38 tuntia ja 15 minuuttia viikossa.

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

Säännöllisen työajan muutos tulee voimaan 1.2.2017 tai lähinnä sen jälkeen alkavan täyden viikon tai työaikajakson alusta lukien.

Jos käytössä on enintään kolmen viikon työaikajakso, muutos tulee voimaan seuraavan jakson alusta lukien. Sitä pidemmissä työaikajaksoissa suositellaan, että työaikajakso katkaistaan ja aloitetaan uusi työaikajakso täyden viikon alusta eli aikaisintaan 6.2.2017 alkaen. Mikäli tämä ei ole mahdollista, lasketaan koko työaikajaksolle keskiarvon mukainen säännöllinen työaika niin, että 1.2.2017 alkaen noudatetaan pidempiä työaikoja.

Esimerkki 1

Terveyskeskuslääkärin palvelussuhde alkaa maanantaina 30. tammikuuta. Lääkärillä ei ole käytössä työaikajaksoa. Lääkärin säännöllinen työaika pitenee 6. helmikuuta alkavan viikon alusta 38 tuntiin 15 minuuttiin viikossa.

Esimerkki 2

Terveyskeskuslääkärillä on käytössä kolmen viikon työaikajakso. Työaikajaksolla 23.1.–12.2.2017 noudatetaan keskimäärin 37 tunnin työaika. Työaika on 13.2.2017 alkavasta työaikajaksosta eteenpäin keskimäärin 38 tuntia 15 minuuttia viikossa.

1.1

Terveyskeskusten lääkärit ja hammaslääkärit

Terveyskeskuksen lääkärin/hammaslääkärin säännöllinen työaika on 38 tuntia ja 15 minuuttia viikossa tai keskimäärin em. tuntimäärä viikossa työaikajaksossa, jonka aikana säännöllinen työaika ennalta laaditun työvuoroluettelon mukaan tasoittuu em. viikkotuntimäärään.

Yleisen osan 12 § 3 momentin mukaista arkipyhälyhennystä on lyhennetty niin, että se on 7 tuntia 15 minuuttia arkipyhää kohden.

Tuntipalkan jakajaa ei ole muutettu, ks. 5.1.

Osa-aikaisen lääkärin/hammaslääkärin työaika pitenee osa-aikaisuuden suhteessa. Tämä tarkoittaa sitä, että osa-aikaprosentti pysyy entisellään, mutta tuntimäärä lasketaan korkeammasta säännöllisestä työajasta. Mikäli virkamääräykseen on merkitty säännöllinen työaika tunteina, tämä tuntimäärä muutetaan.

Esimerkki 3

Terveyskeskuslääkärin virkamääräyksen säännölliseksi työajaksi on merkitty 30 tuntia. Lääkäri tekee 81,08 prosenttista työaika (30/37). Helmikuusta 2017 alkaen viranhaltijan säännöllinen työaika 31 tuntia viikossa (31/38 t 15 min).

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

Keskeytyneen työviikon/työaikajakson määräystä on muutettu niin, että yleisen osan 12 § 4 momentin 2 kohdan mukaisella keskeytyneellä jaksolla terveystieteiden lääkärin/hammaslääkärin säännöllinen työaika lyhenee viikon ensimmäiseltä keskeytyspäivältä 7 tuntia 15 minuuttia ja seuraavilta keskeytyspäiviltä 7 tuntia 45 minuuttia.

Esimerkki 4

Lääkärin/hammaslääkärin työvuoroluettelo laaditaan kolmen viikon työaikajaksoksi, jonka ensimmäisen viikon maanantai on arkipyhä. Lääkäri/hammaslääkäri on ensimmäisellä viikolla vuosilomalla tiistaista sunnuntaihin. Jakson säännöllinen työaika on 114 t 45 min - 7 t 15 min (arkipyhä) - 7 t 15 min (ensimmäinen keskeytyspäivä) - 7 t 45 min x 3 (seuraavat keskeytyspäivät) = 77 tuntia.

Jos lääkäri/hammaslääkäri on vuosilomalla em. jaksolla maanantaista sunnuntaihin, jakson säännöllinen työaika on 114 t 45 min - 38 t 15 min (vuosilomaviikko) = 76 t 30 min.

1.1.1

Muutoksen toteuttamisesta terveystieteiden lääkärin osalta

Työaikajärjestelyjen toteuttamistavoilla on olennainen merkitys yhtäältä palveluresurssin tehokkaan käytön mutta myös henkilöstön yksilöllisen tarpeen ja työsuojelun kannalta. Työnantajan toteuttaessa työaikojen pidentämisestä johtuvaa töiden uudelleenjärjestelyä nämä seikat on tarkkaan mietittävä lääkärin osalta myös työssä jaksamisen näkökulmasta.

Muiden kuin kliinisten tehtävien määrä on lisääntynyt lääkärin työssä, mutta siihen käytettävissä oleva työaika ei ole lisääntynyt vastaavasti. Terveystieteiden lääkärin vastaanottotyö on muuttunut yhä vaativammaksi samalla kun vastavalmistuneiden lääkärin suhteellinen osuus terveystieteiden keskuksissa on lisääntynyt. Ohjauksen, tutoroinnin ja työpaikalla tapahtuvan koulutuksen tarve on näin kasvanut. Työnantajan vastuulla on huolehtia siitä, että työtehtävät ja säännöllinen työaika ovat keskenään tasapainossa. Lääkärin toteutuneen työajan seurantaan on kiinnitettävä huomiota. Työajaksi merkitään kaikki työnantajan edellyttämien tehtävien suorittaminen työtehtävien laadusta riippumatta.

1.1.2

Muutoksen toteuttamisesta terveystieteiden hammaslääkärin osalta

Työaikajärjestelyjen toteuttamistavoilla on olennainen merkitys yhtäältä palveluresurssin tehokkaan käytön mutta myös henkilöstön yksilöllisen tarpeen ja työsuojelun kannalta. Hammaslääkärin työ on toimenpidevaltaista ja fyysisesti kuormittavaa. Työnantajan toteuttaessa työaikojen pidentämisestä johtuvaa töiden uudelleenjärjestelyä nämä seikat on tarkkaan mietittävä hammaslääkärin osalta myös työssä jaksamisen näkökulmasta. Myös hammashoitajien ja hammaslääkärin töiden yhteensovittaminen on järjesteltävä uudelleen.

Hallinnollisten, muiden kuin kliinisten tehtävien määrä on lisääntynyt hammaslääkärin työssä, mutta siihen käytettävissä oleva työaika ei ole lisääntynyt vastaavasti. Työnantajan vastuulla on huolehtia siitä, että työtehtävät

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

ja säännöllinen työaika ovat keskenään tasapainossa. Työajan pidennys kohdennetaan pääsääntöisesti muuhun kuin kliiniseen työhön siten, että hammaslääkärillä on riittävästi aikaa hallinnollisten ja muiden kuin kliinisten tehtävien hoitamiseen säännöllisenä työaikana. Hammaslääkärien toteutuneen työajan seurantaan on kiinnitettävä huomiota. Työajaksi merkitään kaikki työntäjän edellyttämien tehtävien suorittaminen työtehtävien laadusta riippumatta.

Työnantajan edustaja ja hammaslääkäriluottamusmies (jollei työpaikalla ole hammaslääkärinä Jukon luottamusmiehenä, muu hammaslääkärien edustaja) neuvottelevat suunnitelmasta työajan pidennyksen kohdentamiseksi, uudelleen organisoimiseksi ja hammaslääkärityön resursoimiseksi. Neuvottelussa pyritään yksimielisyyteen.

1.1.3

Terveyskeskusten hammaslääkärien toimenpidepalkkiot

Liitteen 2 terveystieteiden hammaslääkärien 2 §:n mukaan, jos kliinistä työtä tehdään yli 30 tuntia viikossa/työaikajaksossa keskimäärin yli 30 tuntia viikossa, maksetaan toimenpidepalkkiot korkeampina tuntimäärän ylittävältä säännölliseltä työajalta. Tätä tuntirajaa ei ole muutettu.

1.1.4

Työajan suunnittelu

Työnantajan velvollisuutena on viranhaltijoiden työvuoroluettelon asianmukainen laatiminen. Työvuoroluettelosta on ilmevä riittävän yksilöitynä työajan käyttö viranhaltijoille määrättyjen tehtävien osalta. Myös hallinnollisten tehtävien osalta tulisi ajankäyttö pyrkiä yksilöimään silloin, kun kyse on säännöllisesti toistuvista tai muutoin etukäteen tiedossa olevista tehtävistä.

Pääsääntö on, että vahvistettua ja tiedoksi annettua työvuoroluetteloa noudatetaan. Mikäli työvuoroluettelosta joudutaan poikkeamaan, mahdolliset muutokset merkitään työvuoroluetteloon.¹

1.2

Sairaalalääkärit ja sairaalahammaslääkärit

Sairaalalääkärien ja sairaalahammaslääkärien säännöllinen työaika on edelleen 38 tuntia ja 15 minuuttia viikossa tai keskimäärin em. tuntimäärä viikossa työaikajaksossa, jonka aikana säännöllinen työaika ennalta laaditun työvuoroluettelon mukaan tasoittuu em. viikkotuntimäärään.

Yleisen osan 12 § 3 momentin mukaista arkipyhälyhennystä on muutettu niin, että se on 7 tuntia 15 minuuttia arkipyhästä kohteen.

Sairaalalääkärien ja sairaalahammaslääkärien keskeytyneen jakson määräyksissä ei ole tapahtunut muutosta.

¹ ks. LS yleisen osan soveltamisohjeliite 1, kohta 3.

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

2

Lomarahen vähentäminen

Kilpailukyky sopimusta koskevassa neuvottelutuloksessa sovitusta lomarahojen vähentämisestä 30 prosentilla nykyisestä tasosta lomanmääräytymisvuosien 2016–2017 ja 2017–2018 sekä 2018–2019 osalta on sovittu 31.5.2016 allekirjoitetussa erillisessä virka- ja työehtosopimuksessa.

Virka- ja työehtosopimus on yleiskirjeen liitteenä 1.

Lomarahen vähentämistä koskeva virka- ja työehtosopimus on yhteneväinen kaikilla sopimusaloilla kunta-alalla. Lomarahen vähentämisestä tarkemmin kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) sopimusmuutoksia koskevassa yleiskirjeessä.

2.1

Lomarahojen vaihtaminen vapaaksi

Lääkärisopimuksen yleisen osan 25 §:n mukaisesta lomarahojen vapaaksi vaihtamisesta on tehty erillinen virkaehtosopimus lomanmääräytymisvuosien 2016–2017 ja 2017–2018 sekä 2018–2019 osalta. Se korvaa lääkärisopimuksen yleisen osan määräyksen.

Koska lomaraha vähenee kolmeksi lomanmääräytymisvuodeksi, myös lomarahen vaihtamista vapaa-ajaksi koskevia päiviä on vastaavasti vähennetty samalle ajalle.

Lomarahavapaapäivien lukumäärä on 35 % KVTES:n vuosilomaluvun 5 §:n 2 momentin taulukoissa määräytyistä ansaittujen vuosilomapäivien lukumäärästä.

Esimerkki 5

Viranhaltijan LS:n yleisen osan 9 §:n mukaan laskettu varsinainen palkka on 4 000 euroa. Hänellä on KVTES:n vuosilomaluvun 5 §:n 3 momentin 1 kohdan taulukon mukainen loma-oikeus 12 kuukaudelta. Hänen lomaoikeutensa on 38 vuosilomapäivää, josta 35 % on 13,3 lomarahavapaapäivää (38 x 0,35). Jos viranhaltija pitää kaikki lomarahansa vapaana, hän voi pitää 13 täyttä lomarahavapaapäivää. Lomarahaa ei jää maksettavaksi.

Jos viranhaltijalle vahvistetaan em. tilanteessa 12 täyttä lomarahavapaapäivää, tältä ajalta maksetaan KVTES:n II luvun 5 §:n mukainen varsinainen palkka ja loppuosa lomarahasta (1,3 lomarahavapaapäivää vastaava osa) maksetaan rahana. Lomarahen suuruus on 2016 euroa (12 kk x 4,2% x 4 000 euroa), josta lomarahavapaapäivää kohti laskettu rahamäärä on 151,57 euroa (2016 euroa : 13,3 lomarahavapaapäivää). Rahana jää maksettavaksi 197,16 euroa (2016 euroa - 12 vapaana pidettyä lomarahavapaapäivää x 151,57).

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

Määräys lomarahavapaista koskee 1.2.2017 alkaen tehtäviä sopimuksia lomarahan vaihtamisesta vapaaksi. Tasapuolisen kohtelun vuoksi työntekijän on hyvä tehdä kesää 2017 koskevat lomarahan vaihtovapaaksi sopimukset 1. helmikuuta 2017 jälkeen.

Virkaehtosopimus on yleiskirjeen liitteenä 1.

3

Eläinlääkärit

3.1

Lomarahan vähentäminen ja lomarahan vaihtaminen vapaaksi

Kohdassa 2 selostetut muutokset koskevat myös eläinlääkäreitä.

3.2

Työajan pidentäminen

Eläinlääkäriliitteen kaikkiin työajallisiin viranhaltijaryhmiin noudatetaan 1.2.2017 lähtien samaa työaikaa, joka on 38 tuntia ja 15 minuuttia viikossa tai keskimäärin em. tuntimäärä viikossa työaikajaksossa, jonka aikana säännöllinen työaika ennalta laaditun työvuoroluettelon mukaan tasoittuu em. viikkotuntimäärään.

Näin ollen hygieenikkojen, valvontaeläinlääkäreiden ja muiden työajallisten viranhaltijaryhmien säännöllinen viikkotyöaika nousee 37 tunnista 38 tuntiin ja 15 minuuttiin.

Yleisen osan 12 §:n 3 momentin mukaista arkipyhälyhennystä on lyhennetty niin, että se on 7 tuntia 15 minuuttia arkipyhää kohden.

Eläinlääkäriliitteen 1 a §:n soveltamisohjeen kohdan 4 mukaisessa yhdistelmätehtävässä toimivien eläinlääkäreiden palkka ei kuitenkaan saa laskea työajan pidentymisen vuoksi.

Työaikapankeista ks. muistion kohta 5.2.

3.3

Tuntipalkan jakaja

Ks. muistion kohta 5.1. Muiden kuin praktikkoeläinlääkäreiden tuntipalkan jakaja löytyy lääkärisopimuksen yleisen osan 19 §:stä.

Kun lasketaan praktikkoeläinlääkärien päivystyskorvauksia, tuntipalkan jakajana käytetään lukua 160. Määräystä tuntipalkan jakajasta sovelletaan 31.12.2018 saakka.

3.4

Kunnallinen eläinlääkäritaksa

Kunnalliseen eläinlääkäritaksaan ei tule sisällöllisiä muutoksia vuodelle 2017. Taksa on teknisesti päivitetty ja yleiskirjeen liitteenä 4.

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

4

Omalääkäreiden palkanosat

Omalääkäreiden palkanosat ovat yleiskirjeen liitteessä 1. Määräyksiä ei ole muutettu.

Sopijaosapuolet muistuttavat, että he ovat sopineet kesäkuussa 2015 omalääkärimääräysten päättymisestä siirtymämääräyksin. Omalääkäreitä koskevat sopimusmääräykset ovat voimassa sote- ja maakuntaudistuksen voimaantuloon saakka (1.1.2019).

Lääkärisopimuksen 2014–2016 (ks. painettu LS 2014–2016/yleiskirjeen 9/2015 liite 2) omalääkärimääräyksiä voi noudattaa siihen saakka.

5

Muut sopimusmuutokset pääpiirteittäin

5.1

Yleinen osa

5.1.1

Tuntipalkan jakaja

Tuntipalkan jakajaan sovelletaan 31.1.2017 saakka KVTES 2014–2016 työaikaluvun 25 §:ää. Lääkärisopimukseen on otettu oma määräys tuntipalkan jakajasta 1.2.2017 alkaen (19 §).

Määräystä terveyskeskuslääkärien, terveyskeskushammaslääkärien ja muiden kuin praktikkoeläinlääkärien tuntipalkan jakajasta sovelletaan 31.12.2018 saakka.

5.1.2

Tuntipalkan laskeminen

Lisä-, yli-, ilta-, yö-, lauantai-, sunnuntai- ja aattotyön sekä päivystyskorvausten rahakorvauksen laskemiseksi tarvittava tuntipalkka saadaan jakamalla kalenterikuukauden varsinainen palkka

- luvulla 160 (terveyskeskuslääkärit, terveyskeskushammaslääkärit ja muut kuin praktikkoeläinlääkärit)
- luvulla 163 (sairaalalääkärit, sairaalahammaslääkärit)

5.1.3

Muut tuntipalkan laskemiseen liittyvät määräykset

Yleisen osan 19 §:n 2–4 momenteissa on laskukaava tuntipalkan laskemiseen osa-aikaisella, lyhyissä palvelussuhteissa sekä korvausten suorittamisajankohtaa koskeva määräys.

5.2

Työaikapankki

Työaikapankkijärjestelmä on osa joustavien työaikojen ja työaikajärjestelmien valikoimaa, jolla pyritään edistämään toiminnan tarkoituksenmukaista järjestämistä, tuottavuutta, kilpailukykyä sekä henkilöstön työaikaatoiveiden

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

huomioonottamista kuten työn ja perhe-elämän/vapaa-ajan yhteensovittamista, mikä lisää työviihtyvyyttä ja -hyvinvointia.

Työaikapankilla tarkoitetaan vapaaehtoisuuteen perustuvia työ- ja vapaa-ajan yhteensovitusjärjestelyjä, joilla vapaa-ajaksi muutettuja rahamääräisiä etuuksia voidaan paikallisesti sopimalla säästää sekä yhdistää toisiinsa pitemmällä aikavälillä terveydenhuollon palvelut ja henkilöstötilanne huomioon ottaen.

Työaikapankkia koskeva määräys (KVTES III luku 32 §) ohjeineen tulee voimaan 1.2.2017. Määräystä sovelletaan myös lääkärisopimuksen piirissä oleviin. Työaikapankeista on laadittu ohjeet, jotka annetaan erillisenä yleiskirjeenä.

Lääkärisopimuksen mukaiset lomarahavapaat voidaan siirtää osaksi työaikapankkijärjestelmää sen mukaisine ehtoineen, jos näin sovitaan.

6

Lääkärien ja hammaslääkärien tulevaisuuden työaikamääräykset

6.1

Tausta

Kunnallinen työmarkkinalaitos ja Lääkärikartelli ovat osana vuoden 2017 sopimusratkaisua ottaneet kantaa allekirjoituspöytäkirjaan liitettyllä asiakirjalla mm. tulevaisuuden työaikajärjestelmiin. Muistio korvaa Kunnallisen lääkärien virkaehtosopimuksen 1.1.2016–31.1.2017 allekirjoituspöytäkirjan 10 §:n.

Asiakirja on kokonaisuudessaan yleiskirjeen liitteenä 1.

6.2

Lääkärien ja hammaslääkärien säännöllinen työaika

Työaikojen yhdenmukaistaminen on välttämätöntä lääkäriyhmien tasapuolisen kohtelun takia. Yhteinen säännöllinen työaika edistää oikeudenmukaista työnjakoa, maakunnan palkkapolitiikkaa ja lääkäriyhmien yhdenvertaista kohtelua.

Tulevaisuudessa siirrot julkiskonsernin sisällä eri yksiköistä toiseen tulevat yleistymään. Yksi yhtenäinen työaika helpottaa lääkärin/hammaslääkärin siirtymistä työyksiköstä toiseen.

Paikalliset sopimukset, esimerkiksi kliinistä lisätyötä ja jononpurkua koskevat sopimukset, irtisanotaan päättymään viimeistään maakuntaan siirryttäessä.

Osa-aikaisilla pyritään entistä paremmin huomiomaan lisätyön teettäminen oikeudenmukaisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lääkärisopimuksen erilaisia työajan teettämisen muotoja (lisätyö, ylityö, kliininen lisätyö) tarkastellaan, ja mikäli mahdollista yksinkertaistetaan järjestelmää maakuntien lääkärisopimukseen siirryttäessä.

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

6.3

Lääkärien ja hammaslääkärien työajan tasoittumista koskevat vaihtoehdot

Lääkärien ja hammaslääkärien työajan tasoittuminen keskimääräiseen säännölliseen työaikaan on mahdollista järjestää myös tasoittumisjaksolla. Pisimmän tasoittumisjakson pituus on yksi kalenterivuosi ja lyhyimmän kaksi kalenteriviikkoa. Lääkärit ja hammaslääkärit ovat edelleen työvuoroluettelon laatimisen velvollisuuden piirissä.

Maakuntakonserniin tarvitaan tarkoituksenmukainen yhteinen työajanhallintajärjestelmä ja -ohjelmisto.

6.4

Liukuva työaika

Lääkäreihin, hammaslääkäreihin ja muihin kuin praktikkoeläinlääkäreihin sovelletaan työaikalain 13 §:ää, jonka mukaan työnantaja ja työntekijä voivat sopia liukuvasta työajasta ao. määräyksessä tarkemmin kuvatuin tavoin. Työnantajan tulee kuitenkin noudattaa lääkärisopimuksen mukaisia lääkärien, hammaslääkärien ja muiden kuin praktikkoeläinlääkärien työaika koskevia velvoittavia määräyksiä.

Työaikalain 13 §:n 2 momentin mukaiseksi säännölliseksi työajaksi katsotaan ao. toiminnoissa sovellettava säännöllinen työaika.

Liukuvan työajan käyttöönottoa mietittäessä on tarpeen varmistautua siitä, soveltuuko liukuva työaika kyseessä olevaan työhön.

Maakunnissa noudatettavaan lääkärisopimukseen tulee määräykset liukuvasta työajasta.

6.5

Muut työn ja vapaa-ajan yhteensovittamismekanismit

Lisäksi päivystykseen osallistuvilla on edelleen käytössä päivystysvapaat sekä kaikilla lääkäriryhmillä mahdollisuus sopia työnantajan kanssa lomarahjan vaihtamisesta vapaa-ajaksi.

Työaikapankeista, ks. kohta 5.2.

6.6

Päivystys

Päivystysjärjestelmä muuttui vuonna 2015 voimaantulleeseen päivystysasetuksen asettamien vaatimusten vuoksi. Asetuksen toimeenpano edellytti vaativan päivystyshoidon keskittämistä sairaaloihin, joiden päivystystoiminta täyttää asetuksen asettamat edellytykset. Päivystys on keskittynyt näin ollen suurempiin päivystysyksiköihin. Myös päivystysvuorot ovat muuttuneet entistä aktiivisemmiksi potilasvirtojen keskittymisen vuoksi. Myös akuuttilääketieteen erikoisalana syntyy vaikuttaa päivystyskäytäntöihin ja suunnitteluun.

Hallitus linjasi 7.11.2015 sote- ja maakuntauudistuksen osalta, että ”laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköitä (keskussairaaloita ja niihin liitetyviä vaativan sosiaalipäivystyksen yksiköitä) on 12. Muut nykyiset keskussairaalat jatkavat ympärivuorokautisen suppeamman päivystystoiminnan

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

yksikköinä, joita 12 laajan päivystystoiminnan sairaalayksikön verkosto ja ensihoitojärjestelmä tukevat. Näin maan eri osissa etäisyydet ja muut alueelliset erityispiirteet huomioon ottaen on saatavilla ympärivuorokautisen päivystyksen palveluita ja muita erikoistason palveluita”.

Päivystysasetusta ja terveydenhuoltolakia ollaan muuttamassa 1.1.2017 alkaen. Hallituksen esitys laiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta on paraikaa lausuntokierroksella.²

6.6.1

Päivystysvelvollisuus maakunnissa

Virkasuhteisella lääkäriellä päivystysvelvollisuus perustuu lääkärisopimukseen. Lisäksi työaikalain 5 § 3 momentin mukaan julkisen yhteisön virkamies tai viranhaltija ei saa kieltäytyä varallaolosta, jos se on työn laadun ja erittäin pakottavien syiden vuoksi välttämätöntä. Samat velvoitteet koskevat ylityön teettämistä.

1.1.2019 alkaen julkista valtaa käyttävät lääkärit työskentelevät maakuntien palveluksessa virkasuhteessa, kuten tähänkin saakka. Virkasuhteisia lääkäreitä työskentelee myös erikoissairaanhoidossa. Sen sijaan valtaosa perustason palveluita tuottavista lääkäreistä ja hammaslääkäreistä (hyvinvointikeskukset / terveyskeskukset) siirretään valinnanvapauslainsäädännön vaatimusten vuoksi oletettavasti maakuntakonsernin tytäryhtiöihin (ns. tuotanto-osakeyhtiöt). Tämä tarkoittaa sitä, että moni ammattilainen on jatkossa työsuhteinen. Päivystysvelvollisuudesta on tällöin sovittava työsopimuksessa, ellei esim. erityislainsäädännöllä asiaa toisin määrätä.

On kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että työnantajasta riippumatta päivystäjiä osallistuu päivystysvuoroihin kaikissa tuotantoyksiköissä, jossa päivystystä järjestetään. Päivystyskuormaa on tarpeen tasata päivystäjien kesken. Palveluiden kannalta tarpeelliset perustason päivystykset on saatava hoidettua.³

6.6.2

Päivystyksen määritelmä

Toimintojen näkökulmasta päivystys on määritelty terveydenhuoltolaissa, jonka 50 §:ssä säädetään kiireellisestä hoidosta. Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviota ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista. Päivystystä toteuttavissa yksiköissä on oltava riittävät voimavarat ja osaaminen, jotta hoidon laatu ja potilasturvallisuus toteutuvat.

Lääkärisopimuksessa päivystyksellä tarkoitetaan terveydenhuoltolain määrittelemää kiireellistä hoitoa, jonka järjestämisestä päättää kunta tai kuntayhtymä (jatkossa maakunta) väestön palvelutarpeen perusteella. Kiireellistä hoitoa voidaan toteuttaa osana perusterveydenhuollon vastaanottotoimintaa, erikoissairaanhoidon poliklinikkatoimintaa tai yhteispäivystyksen yhteydessä.

² STM lausuntopyyntö STM053:00/2015 19.5.2016, laki ja asetukset voimaan 1.1.2017.

³ Valinnanvapauden laajuus ja sen muodot selviävät myöhemmin

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

6.6.3

Päivystyksen ja säännöllisen työajan rajanveto

Lääkärien ja hammaslääkärien säännöllisiä työaikoja voidaan maakuntien palvelutoiminnassa jaksottaa joustavammin väestön palvelutarpeen edellyttämällä tavalla. Lääkärien säännöllinen työaika voi sijoittua ajallisesti päällekkäin toimintayksikön päivystystoiminnan kanssa (esimerkiksi ajanvarauspotilaiden vastaanotto toiminta).

Joustavammalla työajan sijoittelulla ei ole tarkoitus muuttaa päivystyskorvausten maksuperusteita (korvausten maksamisen aloitus- ja lopetusajan kohdat).

Päivystysmuodoista ja päivystyksen alkamis- ja päättymisajankohdista päättää työnantaja. Lääkärisopimuksessa päivystyksen alkamisajankohtaa ei ole sidottu tiettyyn kellonaikaan. Säännöllisen työajan lisäksi tehtävästä työnantajan määräämästä päivystyksestä lääkärille maksetaan nykyisen lääkärisopimuksen 14 §:n mukaiset korvaukset (taulukko).

6.6.4

Päivystyksen muodot maakunnissa

Työpaikkapäivystys on joko ympärivuorokautista tai osavuorokautista. Tässä päivystysmuodossa lääkäri on määrätty suorittamaan päivystystä työpaikalla. Tähän päivystyksen muotoon liittyy myös seuraavan työpäivän suunnitteleminen vapaaksi.

Toinen päivystysmuoto on vapaamuotoinen päivystys. Se on muualla kuin työpaikalla suoritettavaksi määrättyä päivystystä (esim. puhelinpäivystys). Päivystäjä on velvollinen olemaan tavoitettavissa ja kutsun saatuaan tarvittaessa välittömästi lähtemään työpaikalleen.

Poikkeava työpaikkapäivystys (aktiivisuusaste noin 20–40%) on harvainen päivystysmuoto. Sopijaosapuolet tarkastelevat päivystysmuodon tarkoituksenmukaisuutta maakuntiin siirryttäessä.

7

Lääkärien ja hammaslääkärien tulevaisuuden palkkausjärjestelmiä koskevat muistiot

Allekirjoituspöytäkirjan liitteenä ja yleiskirjeen liitteenä 1 on KT:n ja Lääkäri-liiton sekä KT:n ja Hammaslääkäri-liiton kesäkuussa 2015 tehdyt tulevaisuuden palkkausjärjestelmiä koskevat muistiot kokonaisuudessaan.

7.1

Palkkahinnoittelut tulevaisuuden palkkausjärjestelmässä

Työaikojen yhtenäistämisen toteutetaan Kilpailukyky sopimuksen velvoitteet, mikä aiheuttaa epäsynkroniaa palkkahinnoittelujen välillä.

Tavoitteena on, että eri lääkäriyhmien palkkahinnoittelut yhdenmukaistetaan 1.1.2019 sovellettavissa määräyksissä. Nykyiset erilliset liitekohtaiset palkkahinnoittelut poistuvat, ja jatkossa kaikkiin lääkäreihin ja hammaslääkäreihin sovelletaan yhtenäisiä hinnoittelumääräyksiä. Hinnoittelumuutokseen vaikuttavat työajan yhdenmukaistamisen lisäksi myös palkkauksen rakenteeseen mahdollisesti tehtävät muutokset.

Nybondas-Kangas/Aaltonen

7.10.2016

8

KT:n ja lääkärijärjestöjen kanta maakuntien lääkärisopimuksesta 20.6.2016

8.1

Valtakunnan tason neuvottelut uudesta lääkärisopimuksesta

Suomen Lääkäriliitto, Suomen Hammaslääkäriliitto, Suomen Eläinlääkäri­liitto sekä Kunnallinen työmarkkinalaitos neuvottelevat sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistuksen johdosta tarvittavat muutokset palvelussuhteen ehtoihin. Maakunnissa noudatettavan lääkärisopimuksen palkkausmääräykset (tulevaisuuden palkkausjärjestelmä), työaika­määräykset ja muut palvelussuhteen ehdot pyritään neuvottelemaan 1.2.2017 sopimukseen syksyn 2016 aikana kuitenkin viimeistään niin, että määräykset ovat maakuntien väliaikaishallinnon käytettävissä toiminnan suunnittelua varten 1.7.2017 alkaen.

Määräykset astuvat voimaan sopimuskaudesta riippumatta 1.1.2019. KT ja Lääkärikartelli ry (Lääkäriliitto, Hammaslääkäriliitto, Eläinlääkäri­liitto) voivat antaa tarvittaessa luvan soveltaa uusia määräyksiä ennen 1.1.2019 sellaisille sote-kuntayhtymille, joita on perustettu maakuntia silmällä pitäen.

8.2

Paikalliset sopimukset maakunnissa

Lääkärisopimus tulee sisältämään mahdollisuuden paikalliseen sopimiseen työnantajayksiköissä, kuten tähänkin saakka. Maakuntiin siirryttäessä pyritään eri alueilta tulevien lääkäreiden ja hammaslääkäreiden yhdenmukaiseen kohteluun. Siksi kaikki kuntayhtymien ja kuntasektorin terveydenhuollon tarpeita varten tehdyt paikalliset sopimukset on tarpeen irtisanoa päätymään 31.12.2018 mennessä.

8.3

Palkkaus- ja työaikajärjestelmät maakunnissa

Henkilöstö siirtyy liikkeen luovutusperiaatteella maakuntiin. Maakunnassa noudatetaan palkkaus- ja työaikajärjestelmiä, jotka perustuvat valtakunnallisen lääkärisopimuksen määräyksiin. Nykyisissä kunnissa ja kuntayhtymissä on tarkoituksenmukaista pidättäytyä uusista työaika- ja palkkoja koskevista paikallisista sopimuksista ja järjestelyistä.

Väliaikaishallinnon tehtävä on 1.1.2019 mennessä siirtää viranhaltijat ja työntekijät tehtäviinsä sekä neuvotella palkkausjärjestelmä, jossa on huomioitu uuden lääkärisopimuksen palkkaelementit.